

**U SUSRET JUBILEJU 300. OBLJETNICE OBRANE SINJA
(1715. – 2015.)
PROUKE O SVETIŠTU GOSPE SINJSKE
I MARIOLOŠKA PROMIŠLJANJA NAKON
DRUGOGA VATIKANSKOG SABORA
NACIONALNI MARIOLOŠKO-MARIJANSKI SIMPOZIJ
Sinj, 19. – 22. rujna 2013.**

Tomislav FILIĆ
Valdecova 4
10 000 Zagreb
tomislav.filic@zg.t-com.hr

U Sinju je, od 19. do 22. rujna 2013. godine, u organizaciji Hrvatskoga mariološkog instituta Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (dalje: HMI) i Svetišta Gospe Sinjske održan Nacionalni mariološko-marijanski simpozij na temu »U susret jubileju 300. obljetnice obrane Sinja (1715. – 2015.). Prouke o Svetištu Gospe Sinjske i mariološka promišljanja nakon Drugoga vatikanskog sabora«.

U četvrtak 19. rujna u poslijepodnevним satima bilo je upriličeno otvaranje simpozija u Dvorani Gospe Sinjske. Pozdravnu riječ mons. Vlade Košića, biskupa sisačkog i predstojnika HMI-a, zbog njegove je spriječenosti pročitao zamjenik predstojnika HMI-a prof. dr. sc. Ivan Karlić koji se potom i osobno obratio sudionicima simpozija. U ime Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja okupljene je pozdravio fra Joško Kodžoman, a u ime domaćina simpozija, Svetišta Gospe Sinjske, gvardijan fra Petar Klapež.

Nakon pozdravnih riječi simpozij je započeo s radom kojim je moderirao fra Gabrijel Jurišić. Prva tri predavanja, održana istoga dana, bila su svojevrsni teološki uvod u mariološku problematiku pokoncilskog vremena. Prof. dr. sc. Ivan Dugandžić je u predavanju »Biblijski pokret XX. stoljeća i

mariologija« ukazao na posljedice koje je na mariologiju imao biblijski pokret prošloga stoljeća te u kratkim crtama naznačio kako se takozvana »antimariološka mjesta« Novoga zavjeta mogu tumačiti kada im katolički i protestantski bibličari pristupaju bez predrasuda. Prof. dr. sc. Adalbert Rebić u okviru naslova »Marija u teologiji oslobođenja (Veliča – himan oslobođenja)« upoznao je sudionike simpozija s poviješću teologije oslobođenja te u tom kontekstu izložio Marijin *Magnificat*, ograničujući se samo na riječi u kojima se iznosi duhovna veličina siromašnih i duhovna praznina bogatih. Treće predavanje mons. dr. sc. Vlade Košića »Ekumenska pokoncilska mariologija« pročitao je Ivan Karlić. U predavanju su istaknuti neki naglasci ekumenske pokoncilske mariologije koji mogu biti dobra osnova za izgradnju jedinstva među kršćanima, a s tim u skladu i Mariju se sve više naziva *Mater unionis* – Majkom (crkvenog) jedinstva.

Prvi dan simpozija završen je euharistijskim slavljem u crkvi Gospe Sinjske koje je predslavio Ivan Karlić.

U petak 20. rujna u prijepodnevnim satima održano je devet izlaganja. Moderator jutrašnjeg rada bili su Ivan Karlić i Josip Grbavac, a pojedinim predavanjima uz redovite sudionike simpozija prisustvovali su i učenici Gimnazije Dinka Šimunovića i Franjevačke klasične gimnazije iz Sinja. Fra Blaž Toplak u izlaganju pod naslovom »Povjesničari o Gospi Sinjskoj« donio je kratki pregled pisaca i njihovih djela u kojima je riječ o dolasku i djelovanju franjevaca u Sinju te o štovanju Čudotvorne Gospe Sinjske. Mr. sc. Josip Grbavac obradio je temu »300 godina organiziranoga školstva u Samostanu Gospe Sinjske« prikazujući povijesne prilike u kojima su sinjski franjevci djelovali na polju odgoja budućih redovnika, ali i obrazovanja stanovništva Cetinske krajine. U predavanju »Tri stoljeća hodočašća Gospi Sinjskoj« dr. sc. Stjepan Čovo, kroz govor o onima koji su se upućivali na put kako bi došli pred sliku svoje Majke, Gospe Sinjske, pokazao koliki je utjecaj njezino Svetište izvršilo na vjernike onoga kraja, ali i šire. Fra Gabrijel Jurišić u svom izlaganju pod naslovom »Osobiti štovatelji i apostoli Gospe Sinjske« iz mnoštva njezinih štovatelja ili, kako je rekao, iz »procesije duge tri stotine godina« u kojoj su pisci, pjesnici, skladatelji, arhitekti, graditelji, slikari, kipari, glumci, pjevači i drugi kulturni djelatnici, odabrao je prikazati djelovanje svoje subraće franjevaca koji su izvršili najznačajniji utjecaj u tom području. Dr. sc. Bruno Pezo u predavanju »Fra Marijo Stipić, neumorni širitelj štovanja Gospe Sinjske« približio je sudionicima simpozija život i djelovanje toga franjevca, svećenika, profesora, odgojitelja, propovjednika, spisatelja, izdavača, misionara i karitativnog radnika koji je sav svoj život posvetio Gospi koja se štuje u Sinju. Fra Petar

Lubina izlaganjem pod naslovom »Lik i uloga Majke Isusove u mjesečniku 'Gospa Sinjska' (1922.–1942.)« prikazao je kako je taj glasnik u dvadesetogodišnjem razdoblju pronosio štovanje i slavu Gospe Sinjske propovijedajući čista i zdrava katolička načela. Dr. sc. Hana Breko Kustura u izlaganju »Glazbene knjige iz Arhiva Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske – na razmeđi stranih utjecaja i vlastitih posebnosti« predstavila je glazbene rukopise iz XVIII. stoljeća u kojima se prepoznaje podudarnost s glazbenim izvorima Venecije i Padove, ali i pronalazi posebnost, poput »Mise u Hrvatski jezik« u Kantualu fra Petra Kneževića. U predavanju »Marija u misli Josepha Ratzingera / Benedikta XVI.« dr. sc. Valerija Kovač je prikazala osnovne naznake mariološke misli pape u miru, i to i one koje su ugrađene u njegov teološki rad kao i one koje se tiču njegova osobnog odnosa prema Majci Božjoj. Dr. sc. Zvonko Džankić u izlaganju »Krunica i njezina povezanost s Domovinskim ratom« govorio je o Gospinom ružariju koji je svojim molitvenim i miroljubivim karakterom o vratu hrvatskih vojnika postao i ostao simbolom hrvatske slobode i pobjede u ratu, zaštitni znak hrvatskih branitelja, ali i izraz duboke vjere i pobožnosti.

Nakon podnevnog odmora simpozij je nastavio s radom u poslijepodnevnom satima kada je održano još šest predavanja kojima su moderirali Adalbert Rebić i Josip Šimić, a jednom dijelu predavanja prisustvovali su i članovi Franjevačke mladeži. Prof. dr. sc. Sanja Vulić u predavanju pod naslovom »Marijanska pučka blagdanska imena u Sinjskoj krajina« prikazala je srodnosti i razlike u imenima blagdana ovoga dijela Hrvatske s imenima u drugim novostokavskim ikavskim govorima. Dr. sc. Hrvojka Mihanović-Salopek u radu »Suvremeno marijansko pjesništvo Sinjske krajine« uglavnom je posvetila pozornost mlađem pjesničkom naraštaju i autorima koji su kroz više pjesničkih zbirki potvrdili svoju marijansku usmjerenost uz relevantnu književno-kritičku percepciju toga rada. U okviru izlaganja »Prericanje marijanskih istina i dogmi u feminističkoj teologiji« dr. sc. Josip Šimić upoznao je sudionike sinjskoga simpozija s osnovnim crtama feminističke teologije i kritike Marijinog lika kakvim ga prikazuje klasična teologija te s glavnim obilježjima feminističkog pristupa mariologiji. Prof. dr. sc. Ivan Karlić i Matija Milošić priredili su predavanje »Bogorodica Marija u učenju pape bl. Ivana Pavla II.« u kojem su pokazali kako je blagopokojni papa nauk o Mariji iznosio na nov način u uskoj povezanosti s predajom Crkve. Ta novost očituje se i na području teologije, nauka i promišljanja, kao i na području pobožnosti, a najbolje se iščitava kroz njegove dokumente *Redemptoris Mater*, *Mulieris dignitatem* i *Rosarium Virginis Mariae*. Nadovezujući se temom na ovo predavanje Tomislav Filić je izlaganjem pod naslovom »Marija u govorima Hrvatima pape bl. Ivana Pavla II.«

upoznao prisutne kako je papa, veliki prijatelj Hrvata, govorio o Mariji kada nam je upućivao pisma, poruke i govore, od onih koje je izrekao na općim audijencijama do homilija izrečenih na pastoralnim pohodima Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Zadnje predavanje pod naslovom »Značaj Marijinih i ženskih vrijednosti u promišljanjima o civilizaciji ljubavi Tomislava Janka Šagi-Bunića« održala je dr. sc. Andrea Filić, ukazujući na kontinuitet i razvoj Šagi-Bunićevih ideja o tome kako u suvremenu civilizaciju, izgrađenu na muškim principima racionaliteta i autoriteta, nužno treba ugraditi i specifično ženske vrijednosti koje u Mariji nalaze svoj vrhunski izričaj: nježnost, sućut, brigu za život i osobe, služenje, ljubav i materinske osjećaje.

Zaključujući dio simpozija u kojem su izložena predavanja Ivan Karlić zahvalio je Franjevačkoj provinciji i upravi Svetišta Gospe Sinjske na gostoljubivosti, a predavačima na trudu koji su uložili kako bi se »složio lijepi mozaik o Svetištu i pokoncilskoj mariologiji«. U ime domaćina predavačima je zahvalio fra Petar Klapež, gvardijan i čuvar Svetišta. Iste večeri koncelebriranu svetu misu predslavio je provincijal Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja fra Joško Kodžoman.

U subotu 21. rujna, nakon jutarnje mise u Svetištu Gospe Sinjske, sudionici simpozija su pod vodstvom fra Gabrijela Jurišića i gvardijana fra Petra Klapeža obišli nekoliko mjesta Dalmatinske Zagore: Hidrocentralu Peruča, Crkvu sv. Spasa iz IX. stoljeća, izvor rijeke Cetine, Kijevo, Knin i u njemu crkvu u izgradnji na čast Gospi velikoga hrvatskog zavjeta i crkvu sv. Ante, Roški Slap, spomenik Petru Svačiću na miljevačkom platou, Visovac i Meštrovićevu crkvu Presvetoga Otkupitelja u Otavicama.

Nacionalni mariološko-marijanski simpozij zaključen je u nedjelju 22. rujna svečanom svetom misom koju je u Svetištu Gospe Sinjske predslavio mons. Marin Barišić, nadbiskup i metropolit splitsko-makarski.

Na kraju misnoga slavlja, u ime Hrvatskoga mariološkog instituta, riječi zahvale uputio je fra Gabrijel Jurišić podsjećajući kako je »nadbiskup, kardinal, blaženi Alojzije Stepinac ustvrdio da se hrvatski narod ne treba bojati za svoju budućnost, dok god bude pobožan Bogorodici Mariji, Kraljici Hrvata.«